

skutkových okolností, z nichž by se mohlo usuzovati na to, že by byl nastal některý případ, který by konkursní podstatu opravňoval, aby si své nároky ze složené kauce uspokojila. Neměl tudíž žalovaný jako správce konkursní podstaty již podle jeho vlastního přednesu žádného důvodu k tomu, aby kauci žalobců zaúčtoval do příjmů podstaty a uhradil z ní její vydání, zejména i svoje vlastní nároky. Učinil-li tak, prohřešil se proti ustanovení § 79, odst. 3, konk. ř., podle něhož správce podstaty jest povinen užití péče, kterou vyžaduje předmět správy, a odpovídá všem účastníkům za majetkovou újmu, která by vzešla ze zanedbání povinností jemu uložených. Tím, že kauce bylo takto žalovaným upotřebeno pro jiný účel než podle její povahy a úmyslu smluvců použito býti mělo, byla kauce pro žalobce v právním poměru ke konkursní podstatě jako druhé smluvní straně ztracena. Proti konkursní podstatě nelze její vrácení uplatňovati proto, že ta již neexistuje. Úpadce pak po skončení konkursu ručí sice za závazky podstaty (§§ 62 a 70 konk. ř.), avšak jen omezeně, totiž do výše částí podstaty jemu vydaných (§§ 49,50 konk. ř., rozh. č. 6239 Sb. n. s.). Ježto však nebylo vůbec tvrzeno, že by po skončení konkursu nějaká část podstaty byla bývalé úpadkyni firmě D. vydána, nemohli se žalobci na ní s úspěchem domáhati vrácení kauce, a proto odvolací soud právem k odvolání žalobců rozsudek soudu prvního stádu změnil a žalobě vyhověl.

Čís. 17132.

K právní účinnosti (závaznosti) smlouvy o postupném dodávání zboží se vyžaduje určitost nebo aspoň objektivní určitelnost co do množství zboží.

Pokud není platná smlouva, kterou se výrobce zboží (cementu) zavázal dodávati obchodníku určitý druh zboží po určitou dobu a za určitou cenu podle toho, kolik ho bude odběratel potřebovati k dalšímu prodeji (s doložkou »celá spotřeba pro prodej«).

(Rozh. ze dne 6. prosince 1938, Rv II 255/38.)

Žalovaná akciová společnost »H. cementárny a kamenolomy v H. S.« se zavázala, že za podmínek na rubu uzávěrkového listu uvedených bude v době od 1. ledna 1935 až 31. prosince 1936 dodávati žalobci, obchodníku se stavebními potřebami v O., Ia portlandský cement z továrny v H. S. za pevnou cenu 17 Kč za 100 kg franko vagon H. S. mimo obal a daň z obratu, při čemž množství bylo určeno slovy »celá spotřeba pro prodej«, t. j. tolik, kolik ho žalobce bude k dalšímu prodeji potřebovati. Ježto žalovaná dodržela dodávací povinnost jen v roce 1935 a zdráhá se plniti nadále uvedenou povinnost, domáhá se žalobce jednak, aby bylo určeno, že mezi stranami jest právní poměr toho druhu, že žalovaná jest povinna dodávati žalobci cement podle prodejních žalobcových potřeb po dobu od 1. ledna 1936 do 31. prosince 1936 za 17 Kč plus dopravné, jednak aby byla uznána povinnou dodati

ihned žalobci 13 vagonů Ia portlandského cementu zn. »H. S.« v papírových pytlích, a to: 8 vagonů na adresu Oskar Sch., O., vlečka, 7 vagonů na žalobcovu adresu, stanice O.-m. a 3 vagony na žalobcovu adresu, stanice O.-H. Žalovaná namítla zejména, že smlouva, o níž jde, je pro ni nezávazná pro neurčitost. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Po právní stránce jde o to, zda uzávěrka z 15. srpna 1934 je pro strany platná a závazná, přes to, že není v ní uvedeno přesné množství prodaného zboží. Odvolací soud se přiklání k stanovisku prvního soudu, že za zjištěného stavu věci výraz, »celá spotřeba pro prodej« znamená neurčitelné plnění a že proto tu nejde o závaznou smlouvu. Že tento názor je správný, plyne již z toho, že v roce 1934 byla žalobcova spotřeba cementu od žalované odbíraného 16 vagonů, v roce 1935 84·25 vagonů resp. nejvýš 116 vagonů a že pro rok 1936 uvádí žalobce spotřebu přes 500 vagonů, že tudíž jde o potřebu individuální, totiž závislou na číselně předem nejasných okolnostech a na pouhé naději, že žalobce zavede a rozšíří odběr slovenského cementu v o-ckém kraji, jak seznali svědci Z. a J. Nutno ovšem hleděti, aby byla smlouva podle zásad poctivého obchodu zachována v platnosti. A tu je přihlédnouti hlavně k tomu, co tvořilo práva a závazky pro obě strany. Prvý soud poukázal na to, že není vždy nutno ustanoviti přesné množství zboží, jež se prodává resp. jež má býti odebráno, na př. když jde o odběr různých věcí, jichž množství je možno stanoviti předem aspoň přibližně odhadem. V takovém případě zajisté může býti výše odběru stanovena podle jistých objektivních znaků nebo znalcem. V souzené věci takového měřítko nebylo právě proto, že obchodní poměr nebyl ustálen a že zboží vyráběné žalovanou společností se teprv na O-cku zavádělo. Není bez významu, že se, třebas v mezích uzávěrky z 15. srpna 1934, vždy zvláštní ceny teprve v každém případě zvlášť dojednávaly. Šlo na př. o t. zv. bojové bonifikace, na které strany již při uzávěrce myslely. V roce 1936 vstoupila však žalovaná do kartelu a ceny se 17 Kč se zvýšily na 26 Kč a nelze říci, co by se stalo, kdyby nebyla vstoupila do kartelu. Kdyby byly v tom případě ceny konkurence nižší, nebylo by jistě došlo k valným objednávkám v roce 1936, neboť dojednání zvláštních bojových slev by zajisté mohlo působiti obtíže. Tu by se naskytla otázka, jak by bylo možno uplatňovati v takovém případě právo, aby žalobce odebral určité množství, kdyby žalobce nechtěl odebrati zboží. Jistě by tu byla zřejmá neurčitost plnění co do množství. A uzávěrka přece měla býti pro obě strany stejně závazná i co do množství, jinak by přece šlo o naprostou libovůli a to strany nezamýšlely. Uváží-li se všechny uvedené okolnosti, jest dospěti k závěru, že skutečně strany tím, že pojaly do uzávěrky doložku »celou spotřebu pro odběr«, mínily jen stanoviti všeobecně své obchodní podmínky a že naprostá a vzájemná závaznost byla stanovena teprve jednotlivými objednávkami jak co do výše, tak co do cen. Tento názor má oporu v zásadách vytyčených v čl. 337 obch. zák. Protože smlouvou z 15. srpna 1934 nebylo ustanoveno určité množství prodaného zboží, ani nebylo toto množství určitelné, nemohly strany také počítati s tím, o jaké asi množství půjde. Takovou smlouvu právem první soud neuznal

pro smluvce za závaznou a správně žalobu zamítl. Že dikce sporného výrazu pochází od akvizičního zástupce žalované společnosti, není na závadu zaujatému stanovisku, neboť dotčené označení nebylo nejasné (§ 915 obč. zák.), nýbrž znamenalo neurčitost plnění co do množství.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jádrem sporu je vyřešení otázky platnosti a závaznosti uzávěrky ze dne 15. srpna 1934 hledíc na doložku o množství, vyjádřenou slovy »celá spotřeba pro prodej«.

K právní účinnosti takovéto smlouvy, jejímž předmětem bylo postupné dodávání prima portlandského cementu z továrny žalované firmy za smluvenou cenu 17 Kč za 1 q pro období od 1. ledna 1935 do 31. prosince 1936 a kterou je podle čl. 338 obch. zák. posuzovati dle ustanovení o koupi, se vyžaduje — podle všeobecných zásad — určitosti nebo alespoň objektivní určitelnosti jak co do předmětu, tak co do ceny.

V souzeném případě sice druh zboží i cena byla vůlí smluvců sjednána přesně, ale nebylo přesně a jasně určeno množství zboží, nýbrž byla v tom směru zvolena doložka »celá spotřeba pro prodej«.

Běží o to, zda uvedená doložka je pro oba smluvce postačitelým označením tak, že nečiní onu smlouvu neplatnou, či nikoli. Dovolatel — dovolává se nauky i praxe — míní, že »jeho (žalobcovou) potřebou« množství bylo objektivně dostatečné, čemuž však žalovaná odporuje.

Dovolací soud neschvaluje dovolatelův názor.

Stejně jako musí býti v nabídce, má-li býti závaznou základnou pro smlouvu, obsaženy všechny podstatné části pro budoucí smlouvu, jakou nabízející zamýšlí, tedy musí v ní, zamýšlena-li smlouva dodací, býti uvedeno aspoň přibližné množství zboží, doba dodání, cena (čl. 318, 319, 337 obch. zák.), musí i smlouva jakožto konečný výsledek jednání smluvců obsahovati všechny podstatné znaky té nebo oné smlouvy.

Nebylo-li v souzeném případě souhlasnou vůlí smluvců ani přibližně určeno množství zboží, jež mělo býti dodáno, byla smlouva v té příčině podstatně vadná a nemůže zavazovati smluvce, poněvadž neudáním množství zboží v hranicích nejnižší nebo nejvyšší potřeby pro jednotlivý rok, ba ani neoznačením objektivního měřítka, z něhož by bylo možná takové množství roční spotřeby určit, byly tu dokořán otevřeny dvěře libovůli tak, že by dovolatel mohl žádati množství ve výši nehorázně a pro kapacitu podniku žalované i neúnosné, vše bylo závislé na subjektivním názoru dovolatelově o jeho potřebě.

Doložka »celá spotřeba pro prodej«, nejsouc nijak omezena, a to ani místně, na příklad pro určitý rayon, ani věcně, na příklad platně uzavřenými smlouvami s odběrateli dovolatelovými, je rázu tak všeobecného, že určení množství zboží závisí zcela na dovolatelově libovůli, doložka ta neposkytuje vůbec bližšího měřítka, podle něhož by se byla mohla v době uzavření smlouvy určit dovolatelova potřeba.

Strany nestanovily ani žádný průměr množství zboží, ani žádný limit pro ně nahoru nebo dolů pro období roku 1936. Jednání, které předcházelo uzávěrce a při němž se jednalo o množství 250 až 500 vagonů roční potřeby, není v souzené věci rozhodující, neboť nebylo vyjádřeno ve smlouvě, při čemž je dále uvážiti, že dovolatel v té době teprve začínal své obchodování, chtěl zaváděti výrobky žalované firmy v krajině, kde dosud nebyly zavedeny, takže tu nebyla nějaká ustálená spotřeba, která by mohla býti měřítkem nebo základnou pro určení dovolatelovy potřeby.

Nehodí se sem proto případy dovolatelem uváděné při jiných smlouvách podobných, jako při smlouvě o odběru piva z pivovaru pro určitý hostinec, nebo při smlouvách o přívod elektřiny, vody, plynu, parní síly, kde odběrateli je ponecháno na vůli, kolik z těchto látek resp. energie odebere, poněvadž v takových případech jsou pro určení takové potřeby předem pomůcky a měřítka objektivní povahy, jako ustálená spotřeba z dob předešlých, známý rozsah podniku odběratelova, spotřební zařízení a podobné, takže tu množství dodávky je pro obě strany předem určitelné dle konkrétních předpokladů.

Těchto kritérií však v souzeném případě nebylo a uvedená »celá spotřeba pro prodej« byla tu závislá zcela na subjektivním názoru dovolatele anebo na jeho libovůli. To však činí smlouvu neplatnou. Výklad smlouvy po této stránce s hlediska vykládacích pravidel (§§ 914 obč. zák., čl. 278 obch. zák.) byl odvolacím soudem správně podán.

Z toho, že žalovaná podle sporné uzávěrky v jistém rozsahu v roce 1935 plnila a že poslala dovolateli dopisy z 1. ledna 1936 v příčině převodu oné uzávěrky na Prodejnu cementáren, společnost s ručením omezeným v P., a ze dne 14. února 1936, v němž mluví o platnosti výhodných cen dle uzávěrky, — nelze nijak dovoditi určitelnost množství zboží, na jehož dodání by mohla býti žalovaná soudně uznána za zavázanou.

Byla-li v souzeném případě žalovanou vznesena námitka neplatnosti a nezávaznosti smlouvy a byla-li tato námitka uznána za odůvodněnou, jak bylo shora vyloženo, netřeba dále zkoumati správnost úvah odvolacího soudu o tom, zda se plnění uzávěrky žalovanou v roce 1935 dalo jen s hlediska rámcových ustanovení sporné uzávěrky, a že ceny jednotlivých odběrů byly vždy zvlášť umlouvány, a netřeba se proto obírat ani vývody dovolání, pokud se jimi napadají úvahy odvolacího soudu v tomto směru jako nesprávné.

Kdyby sporná uzávěrka nebyla neplatná pro uvedený nedostatek určitosti po případě určitelnosti množství zboží, byla by jí žalovaná zavázána pro rok 1936 nehledíc na to, že vstoupila dnem 1. ledna 1936 do kartelu cementáren, který jí skýtal větší zisk za výrobky, neboť tato okolnost nemohla by býti s hlediska zásad poctivosti v obchodování a věrnosti dodržeti platné smlouvy důvodem, aby se vyzula ze smlouvy.

Poněvadž však smlouva ze dne 15. srpna 1934 měla uvedenou vadu, bylo ji uznati za nezávaznou pro obě strany, čímž padá základ

žalobní i mezitímního návrhu určovacího, a nebylo potřebí nižším soudům se obíratí další námitkou žalované, zda byla oprávněna k zrušení smlouvy z důvodu, že dovolatel neplnil podmínky její s hlediska č. 6 c) všeobecných podmínek. Po té stránce činěné výtky s hlediska dovolacích důvodů č. 2 a 4 § 503 c. ř. s. nejsou oprávněny.

Čís. 17133.

Společenská smlouva (§§ 1175 a násl. obč. zák.) o provozu nedovolených hracích automatů, u nichž výhra nebo prohra závisí výhradně nebo převážně na náhodě, přiči se zákonnému zákazu, a je proto nicotná. Z takovéto smlouvy nelze požadovati ani vrácení toho, co bylo plněno k uskutečnění provozu hracích automatů, ani náhradu škody pro nesplnění oné smlouvy.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1938, Rv I 1862/38.)

Srov. rozh. č. 4712, 3414 Sb. n. s.

Dne 20. dubna 1932, 3. července 1933 a 29. ledna 1934 uzavřel žalobce s žalovaným společenskou smlouvu, jejímž předmětem byl provoz t. řeč. hracích automatů. Žalobu, kterou se žalobce na žalovaných domáhal zaplacení 252.800 Kč s přísl., soud prvního státního soudu zamítl. Důvody: Jak je ze žaloby zřejmé, pramení všechny zažalované nároky z ujednání směřujících k provozu hracích automatů. Je to žalobcův nárok na vrácení toho, co do společnosti vložil v penězích nebo v automatech, dále co pro uvedený účel vynaložil, a nárok na vyplacení podílu na zisku a konečně náhrada škody, která mu vznikla na ušlém výdělku a na ztrátě cen automatů. Podle § 879 obč. zák. je smlouva, jež se přiči zákonu nebo dobrým mravům, neplatná a podle § 1174 obč. zák. nemůže požadovati nazpět, co dal někdo vědomě, aby způsobil nemožné, nebo nedovolené jednání. Dvorskými dekrety z 16. října 1840, č. 469 a z 26. srpna 1841, č. 558 Sb. z. s. byly zakázány veškeré hry, při nichž zisk a ztráta závisí více na náhodě než na dovednosti hráčů. Provozování těchto her se trestá jako přestupek peněžitým trestem. Mezi takové hry patří též hrací automaty, jejichž provoz byl také skutečně zakázán. Je proto smlouva, která má za předmět nedovolený provoz hracích automatů, smlouvou proti dobrým mravům. Podle § 879 obč. zák. je taková smlouva nicotná, t. j. nelze z ní s úspěchem žalovati a dožadovati se soudcovské ochrany při vymáhání nároků za konání směřující k dosažení cíle, jenž odporuje dobrým mravům. Poněvadž v souzené věci jde o turpitudu na straně obou smluvců, nutno užití ustanovení § 1174 obč. zák. a odepříti soudní ochranu žalobcovu nároku i na vrácení toho, co k nedovolenému účelu plnil. Poněvadž všechny pohledávky žalované jsou buď plněním k uskutečnění smluveného provozu hracích automatů